

Bijlage bij circ. LV-86/62

Uitspraak nr. 33 van de Verbondscommissie Samenloop inzake "Omgeploegde leliebollen"

Betreft : w.a. verzekering agrarisch materiaal/algemene bedrijfsaansprakelijkheidsverzekering

Partijen : Verzekeraar A

en

Verzekeraar B

Verzekeraar A en Verzekeraar B hebben zich ter verkrijging van een uitspraak (zonder bindende kracht) van de Verbondscommissie Samenloop tot deze commissie gewend ter beslechting van een geschil dat tussen beide partijen gerezen is.

Feitelijke gegevens

Op 7 maart 1984 werd op Texel een stuk land omgeploegd. Er werd een verkeerd stuk land omgeploegd, waarin zich leliebollen van een derde bevonden. Het ploegen geschiedde met een ploeg, die was gekoppeld aan een tractor in eigendom toebehorend aan X. Deze combinatie werd bestuurd door een werknemer van X.

X had het w.a.-motorrijtuigrisico van de tractor ondergebracht bij Verzekeraar A, het bedrijfsaansprakelijkheidsrisico bij Verzekeraar B. Ter zake van de schade-afwikkeling zijn afspraken gemaakt, waardoor de schadelijder niet is benadeeld door het verschil van mening dat tussen partijen bestaat over de vraag wie dekking dient te verlenen.

Het geschil

In zijn memorie van eis stelt Verzekeraar A:

"Er is sprake van samenloop in de zin van art. 2 sub 3 van het reglement, aangezien het geval zich voordoet dat verschillende verzekeringsovereenkomsten gesloten ten aanzien van hetzelfde belang ten behoeve van dezelfde verzekerde elkaar overlappen.

Verzekeraar A meent dat in casu van een verkeerssituatie geen sprake was. De schade is ontstaan door het omploegen en is op geen enkele wijze in verband te brengen met verkeersaansprakelijkheid. De relevante oorzaak van de schade -afgezien van de vraag of de opdrachtgever gedeeltelijk onjuiste of onduidelijke opdracht heeft gegeven welke vraag op dit moment niet relevant is -was het onzorgvuldig handelen van (de werknemer van) de verzekerde; het is slechts toeval dat de schade materieel is teweeg gebracht door de achter de tractor gekoppelde ploeg. De tractor speelde slechts een toevallige rol. Verzekeraar A verwijst naar de uitspraak van de Verbondscommissie Samenloop no. 23 "Gecultiveerd land".

Verzekeraar A verzoekt de commissie uitspraak te doen met de kracht van bindend advies, inhoudende dat Verzekeraar B dekking zal hebben te verlenen".

In zijn memorie van antwoord stelt Verzekeraar B:

"Er is o.i. geen samenloop in de zin van art. 2 lid 3, omdat de dekkingen van de betreffende verzekeringsovereenkomsten, elkaar niet overlappen. In de polisvoorwaarden van de bij Verzekeraar B lopende AVB-verzekering is bepaald in artikel a: "Uitgesloten is de aansprakelijkheid: van de eigenaar, houder of bestuurder van een motorrijtuig voor schade door of met dat motorrijtuig veroorzaakt."

De bij Verzekeraar A gesloten verzekering dekt schade die is veroorzaakt en ontstaan met of door het verzekerde object en de daaraan gekoppelde voorwerpen.

Uit deze omschrijvingen moeten wij afleiden, dat de ene polis dekt, wat de andere uitsluit.

Op grond van het bovenstaande concludeert Verzekeraar B dat de commissie niet op grond van art. 2 lid 3 van het reglement bevoegd is. De door Verzekeraar A gememoreerde uitspraak no. 23 van uw commissie was aan uw commissie voorgelegd door beide partijen tezamen op grond van art. 2 lid 2. Hiervan is thans geen sprake. Verzekeraar B verzoekt u Verzekeraar A niet ontvankelijk te verklaren in haar eis.

Voorts delen wij u mede, dat wij ons geheel achter het arrest van Hof Amsterdam d.d. 10 mei 1984, VR 1984, 119 scharen. De daarin vervatte overwegingen onderschrijven wij."

De Verbondscommissie Samenloop verzocht Verzekeraar B na de ontvangst van de memorie van antwoord haar mede te delen of Verzekeraar B akkoord kan gaan met een uitspraak van de commissie in het geval dat de commissie zou concluderen dat er geen sprake is van samenloop in de zin van art. 2 lid 3.

Verzekeraar B deelt in antwoord op deze vraag het volgende mede:

"Wij delen u mede geen bezwaar te hebben tegen het feit, dat uw commissie toch uitspraak doet omtrent het geschil dat Verzekeraar A en Verzekeraar B verdeeld houdt.

Wij tekenen hierbij wel aan dat wij ons verzetten tegen de kracht van bindend advies van de uitspraak van uw commissie. Wij zouden graag van Verzekeraar A vernemen dat ook zij akkoord gaan met een niet bindende uitspraak. Zo Verzekeraar A zich hiertegen verzet, wensen wij geen uitspraak, als bovenbedoeld, van uw commissie".

Hierna stelt Verzekeraar A in zijn memorie van repliek:

"Verzekeraar A heeft kennis genomen van de memorie van antwoord ingediend door Verzekeraar B.

Naar aanleiding van de stelling van Verzekeraar B dat het geschil tussen Verzekeraar A en Verzekeraar B geen geschil is in de zin van art. 2 lid 3 van het reglement Verbondscommissie Samenloop wijst Verzekeraar A erop dat dit standpunt van Verzekeraar B onjuist is.

Immers, indien Verzekeraar B gehouden is dekking te verlenen -hetgeen volgens uitspraak no. 23 van de Verbondscommissie Samenloop het geval is- is er kennelijk sprake van samenloop; zowel Verzekeraar B als Verzekeraar A zouden dan immers op grond van hun polissen aan hun beider verzekerde X dekking moeten verlenen en de Verbondscommissie Samenloop is dan op grond van art. 2 lid 3 juncto art. 3 lid 1 bevoegd te oordelen welke verzekeraar dekking moet verlenen.

Verzekeraar A heeft zich als meest gereede partij tot de Verbondscommissie Samenloop gewend; volgens het reglement van de commissie kan Verzekeraar B zich niet met succes verzetten tegen het doen van uitspraak van bindend advies door de Verbondscommissie Samenloop; Verzekeraar A verwijst naar art. 3 lid 5 van het reglement.

Verzekeraar A wijst erop dat de verzekeraar A in uitspraak no. 23 een identieke uitsluiting in haar polisvoorwaarden had als waarop Verzekeraar B zich beroept.

Verzekeraar B stelt dat de verzekeraars in uitspraak no. 23 zich op grond van art. 2 lid 2 van het reglement tot de Verbondscommissie Samenloop hebben gewend.

Deze stelling is onbegrijpelijk: art. 2 lid 2 geeft een taakomschrijving van de Verbondscommissie maar regelt niet de wijze waarop samenloopgeschillen aan de Verbondscommissie worden voorgelegd.

Uit uitspraak no. 23 kan worden opgemaakt dat beide verzekeraars zich tezamen tot de Verbondscommissie Samenloop hebben gewend, maar op zich is dat niet relevant voor de wijze waarop de Verbondscommissie een samenloopgeschil behandelt en daarover beslist.

Volledigheidshalve vermeldt Verzekeraar A dat zij Verzekeraar B, vóór zij zich tot de Verbondscommissie Samenloop heeft gewend, verzocht heeft gezamenlijk een uitspraak aan de Verbondscommissie Samenloop te vragen maar dat Verzekeraar B daartoe niet bereid was.

Verzekeraar A houdt dus onverkort staande dat zich in casu wel degelijk een samenloopgeschil in de zin van art. 2 lid 3 van het reglement voordoet en derhalve dat de Verbondscommissie Samenloop bevoegd is een schriftelijke uitspraak met de kracht van bindend advies te geven.

Verzekeraar B heeft medegedeeld zich "geheel achter het arrest van het Hof Amsterdam d.d. 10 mei 1984, VR'84 no. 119, te scharen en de daarin vervatte overwegingen te onderschrijven". Kennelijk bedoelt Verzekeraar B hiermee te stellen dat zij meent -anders dan de Verbondscommissie Samenloop in uitspraak no. 23 - dat niet zij in casu aan X dekking moet verlenen maar Verzekeraar A op grond van het feit dat de schade "met of door het motorrijtuig" zou zijn toegebracht.

Deze opvatting van Verzekeraar B (en van het Gerechtshof Amsterdam) is naar de mening van Verzekeraar A onjuist.

De uitsluiting voor schade "door of met het motorrijtuig veroorzaakt" voorkomend in de polis van Verzekeraar B en in een aantal andere dergelijke polissen heeft de strekking aan te sluiten bij, het complement te vormen van, een WAM-polis. Met andere woorden, de bedoeling van een dergelijke clause is het WAM-risico uit te sluiten maar overige bedrijfsaansprakelijkheidsrisico's te dekken.

De onderhavige schade is geen WAM-schade; de schade is niet in die zin "door of met het motorrijtuig" veroorzaakt dat het motorrijtuig enig verband hield met het ontstaan van de schade.

In de woorden van de uitspraak no. 23: "het motorrijtuig was niet een onmisbare schakel in de veroorzaking. Het motorrijtuig speelde hier slechts een toevallige rol. Relevante oorzaak van de schade was het onzorgvuldig handelen van verzekerde bij het cultiveren." Het Hof Amsterdam heeft in haar uitspraak d.d. 10 mei 1984 dit aspect ten onrechte uit het oog verloren.

In een uitspraak van het Hof Amsterdam d.d. 17 december 1976, Verkeersrecht 1977, no. 83, heeft het Hof wel de betekenis van de uitsluiting juist -dat wil zeggen zoals deze (thans) pleegt te worden geïnterpreteerd- beoordeeld. In die uitspraak heeft het Hof geoordeeld dat schade veroorzaakt door een (mogelijk) WAM-plichtig object niet onder de WAM-verzekering valt maar wel onder een algemene bedrijfsaansprakelijkheidsverzekering ondanks een uitsluiting soortgelijk als die in de polis van Verzekeraar B, als de schade "met deelneming aan het verkeer of met de daaraan eigene gevaren in geen enkel verband staat".

Met betrekking tot dit arrest van het Hof Amsterdam is destijds cassatie-advies gevraagd en dit cassatie-advies hield in dat de Hoge Raad naar alle waarschijnlijkheid het arrest van het Gerechtshof Amsterdam zou bevestigen; op grond van dit cassatie-advies is toen geen cassatie ingesteld door de appellanten.

Voorts wijst Verzekeraar A op het arrest van de Hoge Raad d.d. 7 februari 1986 R.v.d.W no. 43, in welk arrest de Hoge Raad heeft beslist dat schade veroorzaakt door een vorkheftruck niet in verband met verkeersaansprakelijkheid niet onder de WAM-polis valt. Naar de mening van Verzekeraar A volgt uit dit arrest (opnieuw) dat de onderhavige schade door Verzekeraar B als WA-assuradeur van het loonbedrijf van X en niet Verzekeraar A als WAM-assuradeur van de tractor moet worden gedekt.

Op bovenstaande gronden handhaaft Verzekeraar A haar oordeel dat Verzekeraar B in casu aan haar verzekerde X dekking moet verlenen en handhaaft Verzekeraar A haar verzoek aan de Verbondscommissie terzake een uitspraak met bindende kracht te doen.

Subsidiair voor het geval de Verbondscommissie Samenloop zou oordelen dat er geen sprake is van samenloop in de zin van art. 2 lid 3, maar niettemin bereid zou zijn een uitspraak te geven zij het - zoals Verzekeraar B wenst- zonder bindende kracht, is Verzekeraar A bereid zich bij het verzoek van Verzekeraar B aan te sluiten; in dat geval verzoekt Verzekeraar A derhalve, evenals Verzekeraar B, de Verbondscommissie Samenloop toch een inhoudelijke uitspraak te geven, welke uitspraak dan geen bindende kracht zal hebben."

Verzekeraar B stelt in zijn memorie van dupliek onder meer:

"Ook na repliek zijdens Verzekeraar A ziet Verzekeraar B geen reden zijn standpunt te herzien.

Verzekeraar B handhaaft dat het te beslechten geschil geen geschil is in de zin van art. 2 lid 3 van het reglement Verbondscommissie Samenloop. Ook de casus, die geleid heeft tot uw uitspraak 23, was niet op grond van art. 2 lid 3 aan uw commissie voorgelegd.

In art. 2 lid 3 verstaat uw commissie onder samenloop die situatie, welke zich voordoet wanneer de dekkingen van verschillende verzekeringsovereenkomsten, gesloten ten aanzien van hetzelfde belang ten behoeve van dezelfde verzekerde, elkaar overlappen. Dit is hier niet het geval. Beide verzekeringsovereenkomsten sluiten op elkaar aan, doch overlappen niet. Daar waar het motorrijtuigrisico begint, houdt het AVB-risico (en daarmee de AVB-dekking) op. Gezien de tekst van de uitsluiting van de AVB-verzekering is er geen overlapping mogelijk in deze casus, doch enkel aansluiting van de dekking.

Zelfs woordelijk sluiten de polissen op elkaar aan en zijn ze elkaars complement: de landbouwwerktuigpolis dekt schade door of met het motorrijtuig veroorzaakt terwijl de AVB-polis de schade door of met het motorrijtuig veroorzaakt uitsluit. Wegens het niet van toepassing zijn van art. 2. lid 3 van het reglement is ook heel art. 3 niet van toepassing.

Verzekeraar B blijft van mening dat het geschil op grond van art. 2 lid 4 aan uw commissie is voorgelegd, in uw hoedanigheid als geschillencommissie als omschreven in art. 2 lid 2.

Verzekeraar B heeft geen bezwaar dat uw commissie uitspraak doet over de vraag, welke assuradeur dekking dient te verlenen, doch verzoekt, conform art. 4 van uw reglement geen uitspraak te doen met kracht van bindend advies.

Verzekeraar A meent geen dekking te hoeven verlenen omdat er geen sprake is van een WAM-risico. Dit laatste moge waar zijn, doch is irrelevant. De polis van Verzekeraar A geeft een algemene aansprakelijkheidsdekking voor landbouwwerktuigen en sluit het werkrisico (uiteraard) niet daarvan uit. De op de polis geplaatste WAM-strik doet aan de dekking niet toe of af, doch geeft enkel naar buiten het signaal dat de polis voldoet aan de vereisten van de WAM. Ook de nagezonden brief namens Verzekeraar A d.d. 14 april 1986 geeft blijk van deze foutieve opvatting omtrent de omvang van de dekking, die op dit punt ruimer is dan de WAM voorschrijft.

De door Verzekeraar A genoemde uitspraak van Hof Amsterdam d.d. 17 december 1976 is om twee redenen niet vergelijkbaar;

1. De aansprakelijke partij was niet de bezitter/gebruiker van het motorrijtuig.
2. De op de polis in kwestie geplaatste uitsluiting zocht duidelijk aansluiting bij de WAM, daarmee aangevend dat het AVB-risico begon, waar het WAM-risico eindigde.

In de huidige casus is dit anders.

1. De gebruiker van het landbouwwerktuig is tevens de eigenaar.
2. De huidige landbouwwerktuigpolis van de Verzekeraar A dekt meer dan enkel het WAM-risico. Ook het werkrisico valt eronder, terwijl de uitsluiting op de AVB-polis van Verzekeraar B ieder motorrijtuigrisico uitsluit. Dit gaat verder dan enkel het WAM-risico uitsluiten. Ook het werkrisico valt onder deze uitsluiting, en valt derhalve buiten de AVB-dekking.

Verzekeraar A zoekt aansluiting bij de uitspraak 23 en stelt dat het motorrijtuig slechts een toevallige rol speelde. De relevante oorzaak zou het onzorgvuldig handelen zijn bij het ploegen. Verzekeraar B meent hier tegenover te mogen stellen dat bij ieder ongeval vrijwel nooit de relevante oorzaak is gelegen in het motorrijtuig zelf, doch in het onzorgvuldig handelen van iemand. De stelling van Verzekeraar A dat het motorrijtuig geen onmisbare schakel was bij het ontstaan van de schade snijdt geen hout. Nergens in de Verzekeraar A-polis wordt gesteld dat dit een voorwaarde zou zijn voor de dekking. Vereist wordt in de polis enkel dat de schade met of door een motorrijtuig is veroorzaakt. Het Hof Amsterdam heeft in zijn arrest d.d. 10 mei 1984, VR 84-119, terecht geoordeeld dat de MR-polis dekking dient te verlenen voor schades, veroorzaakt met of door motorrijtuigen, ongeacht het feit of het motorrijtuig de onmisbare schakel is of niet. De AVB-verzekering van Verzekeraar B sluit nu juist schaden met of door een motorrijtuig veroorzaakt uit. Verzekeraar A zal toch niet willen stellen dat zij geen dekking hoeft te verlenen omdat (handmatig) met de schop deze schade ook had kunnen ontstaan.

Verzekeraar B handhaaft derhalve het oordeel dat uw commissie geen bindende uitspraak kan doen op verzoek van enkel Verzekeraar A. Verzekeraar B is bereid mee te werken aan een niet bindende uitspraak en verzoekt u bij uitspraak (niet bindend) te oordelen dat deze schade uitsluitend gedekt wordt op de landbouwwerktuigpolis van Verzekeraar A en niet op de AVB-polis van Verzekeraar B."

Overwegingen van de commissie

Dit geschil is als samenloopgeschil aan de commissie voorgelegd overeenkomstig art. 2 sub 2 van haar reglement ter verkrijging van een uitspraak welke op verzoek van partijen bindende kracht mist, in het geval dat de commissie in deze uitspraak tot de conclusie komt dat er geen sprake is van samenloop in de zin van art. 2 lid 3. Rekening houdend met dit verzoek neemt de commissie het geschil in behandeling.

Tussen partijen staat vast dat althans een deel van de schuld en daarmee aansprakelijkheid bij de bestuurder van de tractor ligt.

De commissie constateert dat uit de polisbepalingen van Verzekeraar A valt af te leiden dat de landbouwwerktuigverzekering welke terzake van deze tractor bij Verzekeraar A loopt een ruime dekking biedt; dat deze polis zowel het verkeersrisico als het werkrisico dekt, immers volgens het clauseblad, art. a wordt dekking verleend voor schade aan derden veroorzaakt met of door het verzekerde object. Met andere woorden de contractuele bepalingen maken dat de dekking van de onderhavige landbouwmateriaalpolis verder gaat dan alleen een WAM-dekking.

Art. b bepaalt bovendien ten overvloede dat eveneens is gedekt het beschadigen van ondergrondse eigendommen van derden. Schade veroorzaakt door aanhangwagens of daarmee gelijk te stellen voorwerpen is gedekt op grond van art. c.

De algemene bedrijfsaansprakelijkheidsverzekering van Verzekeraar B sluit volgens de van toepassing zijnde polisvoorwaarden, de aansprakelijkheid van de eigenaar, houder of bestuurder van een motorrijtuig voor schade veroorzaakt met of door dat motorrijtuig (of daaraan gekoppelde aanhangers) uit.

De commissie stelt voorop dat zij zich in haar uitspraken in het algemeen zoveel mogelijk wil conformeren aan de algemeen geldende rechtsopvattingen zoals deze onder meer blijken uit belangrijke jurisprudentie. De commissie wijst in dit verband op de uitspraak van het Hof Amsterdam d.d. 10 mei 1984. Hierin werd beslist dat de in dat geding aan de orde zijnde werkmateriaalpolis de schade dekt die is veroorzaakt met of door het (gedekte) voorwerp. De polis in kwestie onderscheidt dus nadrukkelijk schade die door het voorwerp en schade die met het voorwerp is veroorzaakt. Dit laatste kan in dit verband volgens het Hof niet anders betekenen dan: schade die is veroorzaakt doordat van het voorwerp gebruik is gemaakt zonder dat de oorzaak in of op het voorwerp zelf is gelegen.

De commissie stelt vast dat op grond van het door partijen voorgelegde feitenmateriaal en zich conformerend aan het oordeel van Hof Amsterdam, kan worden geconcludeerd dat de schade is veroorzaakt met de aan de tractor van X gekoppelde ploeg. Daar de Verzekeraar A-polis dekking geeft voor schade met of door het motorrijtuig veroorzaakt, is de onderhavige schade op deze polis gedekt.

Daar de AVB-polis van Verzekeraar B schade uitsluit die is veroorzaakt met of door een motorrijtuig, is de onderhavige schade op deze polis niet gedekt.

De arresten waarnaar Verzekeraar A heeft verwezen hebben voor de onderhavige casus geen betekenis.

De uitspraak van Hof Amsterdam d.d. 17 december 1976 is immers om twee redenen niet vergelijkbaar;

1. de aansprakelijke partij was niet de bezitter/gebruiker van het motorrijtuig, hetgeen juist van wezenlijke betekenis voor dat geval was
2. De op de polis in kwestie geplaatste uitsluiting zocht duidelijk aansluiting bij de WAM, daarmee aangevend dat het AVB-risico begon, waar het WAM-risico eindigde.

Inzake het arrest van de Hoge Raad d.d. 7 februari 1986 moet worden gesteld dat toen de vraag ter beoordeling lag of er sprake was van een WAM-risico.

De Hoge Raad heeft zich niet uitgelaten over de vraag of de schade onder de dekking van de polis -in dat geval van een vorkheftruck- viel, doch uitsluitend over de vraag of het hier om een schade handelde die geacht kon worden binnen het kader van de WAM te vallen.

Met betrekking tot het beroep op uitspraak nr. 23 van de Verbondscommissie Samenloop, merkt de commissie op dat deze beslissing dateert van voor het arrest van het Hof Amsterdam d.d. 10 mei 1984, waardoor deze uitspraak als achterhaald moet worden beschouwd.

De commissie overweegt tenslotte, hoewel niet door partijen aangevoerd, dat ook de wijziging van de WAM-tekst voor deze zaak niet van invloed is. In deze nieuwe WAM-tekst, d.d. 30 november 1983, zijn bij de oms-

chrijving van de verzekeringsplicht, de woorden: "in het verkeer" toegevoegd. Volgens de memorie van toelichting maakt toevoeging van deze woorden duidelijk dat de WAM-verzekering thans alleen dekking moet geven voor aansprakelijkheid voor verkeersongevallen en niet voor aansprakelijkheid voor de zuivere werkschade.

Conclusie

De commissie concludeert dat de in het geding zijnde aansprakelijkheid onder de dekking van de w.a.-verzekering agrarisch materiaal van Verzekeraar A valt en dat dekking van deze aansprakelijkheid op de algemene bedrijfsaansprakelijkheidsverzekering van Verzekeraar B is uitgesloten.

Niet bindend advies

Partijen hebben zich tot de commissie gewend met het verzoek een advies te geven ter beslechting van een geschil dat tussen partijen gerezen is. De commissie geeft als advies dat Verzekeraar A dekking zal dienen te verlenen.

's-Gravenhage, 2 september 1986

De Verbondscommissie Samenloop

De voorzitter,

De secretaris

mr. H.O.Th. Hugenholtz

mevr.mr. W.H.v.d. Velde - Meijer